

Ekonomikommitténs rapport

1. Inledning

1.1 Ekonomikommitténs uppdrag

I december 2012 fattade förbundsstyrelsen beslut om att tillsätta en ekonomikommitté inför 2014 års kongress. Det uppdrag som gavs var att behandla vissa frågor av stor ekonomisk betydelse för förbundet.

1.2 Ekonomikommitténs sammansättning

Följande personer har ingått i ekonomikommittén: Ulf Andersson, ordförande, Rune Högnäs, Sven Olander, Olle Åkerlund och Monika Theodorsson, samtliga förbundskontoret, Lennart Thörnlund, Norrbotten, Carola Andersson, Södra Västerbotten, Olof Långberg, Bergslagen, Per Svensson, Stockholms län, Lars Sonestedt, Östergötland, Jan Nilsson, Göteborg, Kent Bursjö, Bohuslän-Dal, Lis Erixon, Östra Småland, och Christina Lundin, Nordvästra Skåne. Adjungerade har varit Helena Eriksson och Per Öhman, båda förbundskontoret.

Ekonomikommittén har haft nio sammanträden.

2. Ekonomisk tillbakablick

2.1 Den centrala verksamheten

Resultatutveckling

De senaste åren har det varit stora variationer i förbundets resultaträkningar. Resultatet i den fackliga verksamheten har på totalen för åren 2010–2012 varit positivt med 91 mnkr (miljoner kronor). År 2011 blev dock resultatet negativt och för 2012 blev resultatet i den fackliga verksamheten positivt med 100 mnkr.

Svängningarna i resultaten för de tre åren beror på att medlemsintäkterna har ökat med drygt 40 mnkr under perioden och att kostnaderna i den fackliga verksamheten markant skiljt sig åt mellan åren. De stora variationerna i verksamhetskostnaderna beror till största delen på svängningar i avkastningen i förbundets pensionsstiftelse. Vid god avkastning i stiftelsen blir pensionskostnaderna lägre och vice versa. År 2011 var avkastningen i stiftelsen negativ till följd av dålig utveckling på världens kapitalmarknader. Efterföljande år gav dock låga pensionskostnader eftersom kapitalmarknaderna under 2012 utvecklades positivt.

Trots stora variationer på kapitalmarknaderna har det finansiella resultatet varit positivt under samtliga år 2010–2012. Totalt sett har det finansiella resultatet varit 667 mnkr för dessa tre år. Detta har också gjort att resultatet har varit positivt för åren.

Dagordningens punkt 18 – Vår organisation

FS förslag till beslut

Tabell 1: Resultaträkning (enligt årsredovisningar), mnkr

	2010	2011	2012
Fackliga verksamhetens intäkter	906	918	948
Fackliga verksamhetens kostnader	-876	-958	-848
Fackliga verksamhetens resultat	30	-40	100
Fastigheter och finansiell förvaltning	261	192	214
Bokslutsdispositioner	-48	8	62
Skatt	-45	-54	-72
Årets resultat	198	106	304

Avgiftsinkomster

Förbundets, liksom tidigare Metalls och Industrifackets, avgiftsinkomster har under perioden 2000–2007 legat på en i stort sett oförändrad nominell nivå. Detta gäller dock inte från och med 2008.

År 2007 införde den borgerliga regeringen en differentierad egenavgift, senare kallad arbetslöshetsavgift, till a-kassan. För IF Metalls a-kassa innebar detta att medlemsavgiften från och med 2007 höjdes med 246 kronor per månad. Under 2008 sänktes avgiften till som lägst 125 kronor per månad för att 2009 återigen höjas, först till 140 kronor och från och med maj till 300 kronor per månad. Från och med den 1 januari 2011 sänktes avgiften till 75 kronor för att återigen höjas, först till 125 kronor i juni 2012 och sedan till 175 kronor den 1 januari 2013. Under perioden 2007–2013 har varje IF Metallmedlem, förutom de som varit sjuka eller arbetslösa, betalat cirka 16 000 kronor i arbetslöshetsavgift. Totalt sett har IF Metalls medlemmar betalat drygt 3,6 mdkr (miljarder kronor) till statskassan i form av arbetslöshetsavgift. Riksdagen beslutade att ta bort arbetslöshetsavgiften från och med januari 2014.

Kombinationen av att villkoren för utbetalning av arbetslöshetsersättning försämrades och att avgiften till a-kassan höjdes har gjort att många medlemmar valt att lämna förbundet. Framför allt skedde detta 2007, då förbundets medlemsantal minskade med drygt 20 000 aktiva medlemmar. Medlemsutvecklingen har dock fortsatt varit negativ (se tabell 2).

Dagordningens punkt 18 – Vår organisation

FS förslag till beslut

Tabell 2: Medlemsutveckling

	2006	2007	2008	2009
Aktiva	336 278	315 900	304 504	286 487
Pensionärer	95 624	92 039	86 500	83 413
Totalt	431 902	407 939	391 004	369 900
Förändring	-1,70 %	-5,50 %	-4,20 %	-5,40 %
	2010	2011	2012	2013
Aktiva	275 118	273 555	266 312	256 492
Pensionärer	79 204	74 732	71 393	68 895
Totalt	354 322	348 287	337 705	325 387
Förändring	-4,20 %	-1,70 %	-3,00 %	-3,65 %

När finanskrisen inträffade hösten 2008 hade förbundet knappt 275 000 medlemmar i arbete. I februari 2010 var motsvarande siffra 220 000. Under den perioden hade 55 000 medlemmar förlorat sina arbeten. Under 2011 skedde en återhämtning till drygt 235 000 medlemmar i arbete för att under 2012 återigen minska. Per november 2013 hade förbundet 219 000 medlemmar i arbete. Denna utveckling har också påverkat förbundets medlemsintäkter, vilka har ökat sedan 2010. Prognosen för 2013 är att medlemsintäkterna är något lägre än utfallet för 2012.

Även om medlemsintäkterna har ökat något de senaste åren så är de inte på samma nivå som före 2008. Den minskning som skett, med cirka 55 000 av förbundets arbetande medlemmar sedan finanskrisen 2008, gör att medlemsintäkterna ligger 50 mnkr lägre än före krisen.

Sammantaget har det för förbundet totalt inneburit att medlemsintäkterna hittills har minskat med cirka 75 mnkr per år. Den centrala andelen uppgår till ungefär 50 mnkr och för lokalavdelningarna är motsvarande belopp 25 mnkr.

Tabell 3: Medlemmar i arbete

	2006	2007	2008	2009
Arbetande medlemmar	286 091	278 635	267 463	222 339
Förändring		-2,6 %	-4,0 %	-16,9 %
	2010	2011	2012	2013
Arbetande medlemmar	228 222	234 778	225 563	219 089
Förändring	2,9 %	2,6 %	-3,9 %	-2,9 %

Dagordningens punkt 18 – Vår organisation

FS förslag till beslut

Anslag till lokalavdelningar

Den budgeterade nivån på anslagen till lokalavdelningarna sänktes 2010 från 115 mnkr till 100 mnkr. Under åren har ett högre belopp utbetalats till lokalavdelningarna. För 2008 utbetalades 130 mnkr och för 2009 utbetalades 137 mnkr. Sedan 2010 har anslagen legat på budgeterad nivå.

Vid sidan av anslagssystemet betalar förbundet centralt kostnaderna för lokalombudsmännens pensioner. Även detta är en form av anslag till avdelningarna. Förbundets kostnader för lokalombudsmännens pensioner, schablonberäknade, uppgår till cirka 50 mnkr.

Pensionskostnader

En viktig förklaring till variationerna i den fackliga verksamhetens resultat har varit pensionskostnaderna. Pensionskostnaderna varierar kraftigt mellan åren. Dessa variationer beror på att pensionskostnadernas nivå i hög grad följer utfallet i förbundets pensionsförvaltares kapitalförvaltning.

De genom åren höga kostnaderna för pensionerna har sin grund i ett förmånsbestämt system där arbetsgivaren står hela risken vid upp- och nedgångar av tillgångarna och skulderna i pensionsstiftelsen. Arbetstagaren är garanterad en viss nivå av den slutliga lönen. Nu är pensionsreglementet ändrat och nyanställda ombudsmän från och med 2009 får en årlig procentuell avsättning till pensionen. Detta kommer på sikt att innebära mer förutsägbara och även lägre pensionskostnader för förbundet.

Övriga verksamhetskostnader

Till följd av den stora minskning av antalet medlemmar i arbete som skedde i spåren av finanskrisen 2009 och därav fallande medlemsintäkter beslutade förbundsstyrelsen att minska kostnaderna i den centrala fackliga verksamheten. Förutom sänkningen av avdelningsanslagen har kostnadsbesparingar skett genom en minskning av antalet anställda på förbundskontoret med cirka 25 personer, en minskning av förbundskontorets lokalytor med nästan 40 procent samt i övrigt en generell översyn av den verksamhet som bedrivs. Sammantaget innebär detta en minskad kostnad på 60–70 mnkr per år.

Medlemsavgift till IF Metalls a-kassa

Medlemsavgiften till a-kassan har varierat de senaste åren. År 2010 var förbundets kostnad för a-kassan 93 kronor per medlem och månad. För 2011 höjdes avgiften till 94 kronor för att inför 2012 höjas till 95 kronor. För 2013 var medlemsavgiften 92 kronor. Inför 2014 beslutades att höja medlemsavgiften till 96 kronor per medlem och månad. Sammantaget har medlemsavgiften till a-kassan minskat till följd av färre antal medlemmar. Härutöver har den enskilde medlemmen betalat en arbetslöshetsavgift till a-kassan.

Dagordningens punkt 18 – Vår organisation

FS förslag till beslut

Avgift till LO

Från och med 2009 är LO-avgiftens utveckling kopplad till LO-förbundens genomsnittliga förändring av medlemsintäkterna per medlem. Innan dess var LO-avgiften oförändrad i många år. År 2010 var avgiften 14,77 kronor per månad och aktiv medlem. År 2011 höjdes avgiften till 14,90 kronor för att 2012 höjas till 15,87 kronor. För 2013 är LO-avgiften 16,67 kronor och för 2014 är den beslutad till 17,14 kronor per medlem och månad. Totalt sett har LO-avgiften varit på ungefär samma nivå de senaste åren eftersom avgiftshöjningarna procentuellt varit i samma nivå som medlemsantalet har minskat.

Justerat resultat

Enligt beslut på den senaste kongressen om en facklig verksamhetsekonomi i balans ska verksamhetens resultat tolkas efter ett antal justeringar.

För det första ska pensionskostnaderna beräknas till en ”normal” kostnad. Detta innebär att variationer i kostnaden för pensioner som beror på finansiella upp- och nedgångar inte ska medräknas. Det schablonbelopp som används för att beräkna resultatet är baserat på ett antagande om en över tiden normal avkastning i pensionsförvaltarens kapitalförvaltning. För perioden 2010–2012 har schablonen varit 85 mnkr.

För det andra ska kostnader för kongressen årligen belasta verksamhetsresultatet med en tredjedel av vad kongresskostnaderna uppgår till.

För det tredje ska kostnader för valrörelser fördelas på motsvarande sätt, men över en fyraårsperiod. De två sista posterna är enbart en fördelning av kostnaderna över tiden och påverkar inte resultatet över en längre period.

Av tabell 4 framgår att den fackliga verksamhetens resultat under perioden som helhet givit ett överskott på 91 mnkr och därmed uppfyllt balanskravet.

Tabell 4: Justerat verksamhetsresultat, mnkr

	2010	2011	2012
Fackliga verksamhetens intäkter	861	865	897
Fackliga verksamhetens kostnader	-409	-419	-429
A-kasseavgift	-297	-307	-297
LO-avgift	-50	-49	-51
Medlemsförsäkringar	-75	-73	-76
Fackliga verksamhetens resultat	30	17	44

Dagordningens punkt 18 – Vår organisation

FS förslag till beslut

Finansiell verksamhet

Det finansiella resultatet har varit positivt de senaste åren. Finanskrisen har sedan 2008 haft stor påverkan på de finansiella marknaderna.

Avkastningen i förbundets kapitalförvaltning har varierat de senaste tre åren. För 2010 blev avkastningen 5,8 procent för att under 2011 vara negativ med 2,5 procent. För 2012 blev resultatet positivt med 7,7 procent.

Förbundets tillgångar per hösten 2013 fördelar sig med cirka 45 procent på ränteplaceringar, 40 procent på aktier och 15 procent på fastigheter.

3. Analys av förbundets ekonomiska ställning

Ekonomikommittén har analyserat förbundets ekonomiska ställning. Syftet har i första hand varit att bedöma om förbundet har en tillräcklig ekonomisk konfliktberedskap, men även om förbundet i övrigt har ett tillräckligt kapital för att möta andra framtida hotbilder.

Förbundets ekonomiska styrka kan uttryckas och definieras på olika sätt; konfliktfonden, kapital, tillgångar, eget kapital m.m. Ekonomikommittén har valt att använda måttet justerat eget kapital om inte annat framgår. För enkelhetens skull benämns det fortsättningsvis som eget kapital. Justerat eget kapital är eget kapital plus det egna kapitalets andel av obeskattade reserver. Det finns flera skäl till detta. För det första är det ett allmänt vedertaget begrepp, för det andra underlättar det jämförelse över tiden och med andra förbund. Sedan är huvudsyftet med förbundets tillgångar i första hand att användas vid en konflikt och då måste nettovärdet av förbundets tillgångar och skulder beaktas.

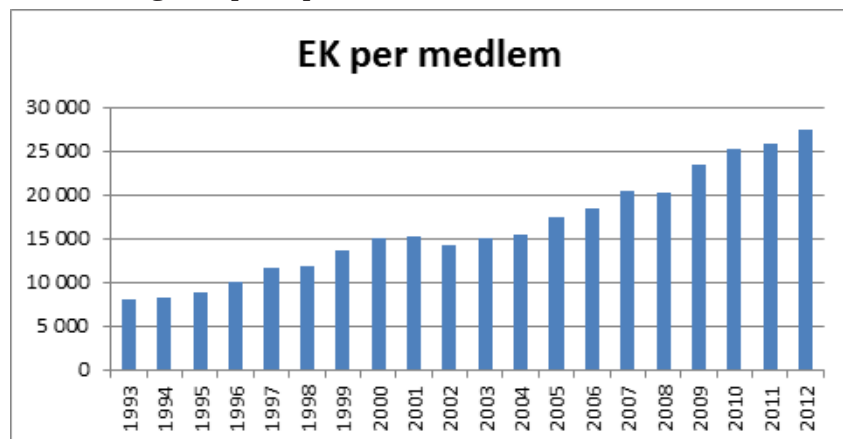
3.1 Utvecklingen av förbundets egna kapital

De senaste 20 åren har inneburit en kraftig förstärkning av förbundets egna kapital räknat per medlem. Eftersom kapitalets huvudsyfte är att användas vid en konflikt där utbetalningarnas storlek är beroende av antalet medlemmar som får utbetalning bör analysen i huvudsak utgå från det egna kapitalets storlek per arbetande medlem. En sådan analys har dock inte kunnat ske eftersom uppgift om antalet arbetande medlemmar inte gått att återfinna så långt tillbaka i tiden. Analysen utgår därför från antalet aktiva medlemmar. Det finns således en viss försiktighetsmarginal i analysen. Förbundets egna kapital mätt per medlem har under de senaste 20 åren ökat nominellt från 8 055 kronor till 27 509 kronor. Kapitalet har således ökat med 3,4 gånger (se tabell 5).

Dagordningens punkt 18 – Vår organisation

FS förslag till beslut

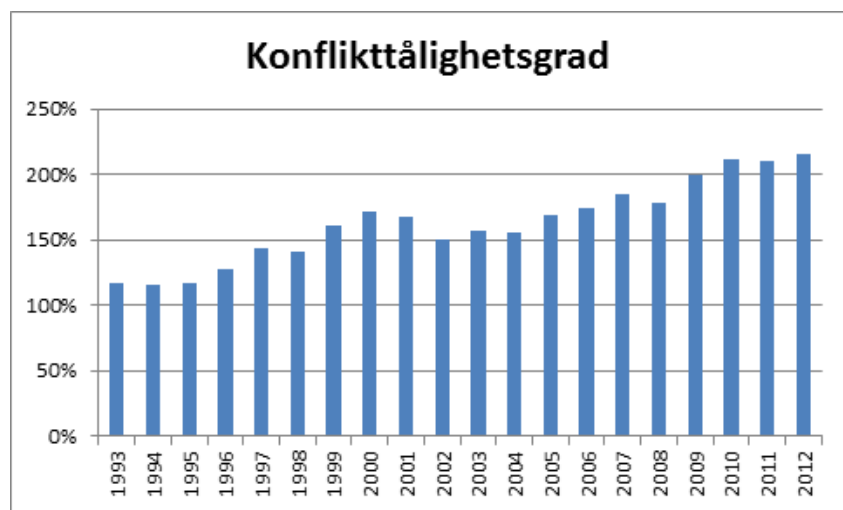
Tabell 5: Eget kapital per medlem 1993–2012, kronor

Förbundets kongresser har genom åren fastställt hur stor ekonomisk beredskap förbundet ska ha. Det konfliktberedskapsmål som funnits tidigare är att förbundet ska klara av två på varandra följande fullskaliga konflikter om vardera två veckor. För att beräkna detta har ekonomikommittén relaterat det egna kapitalet till konfliktbehovet och använt begreppet konflikttålighetsgrad (se tabell 6).

Om konflikttålighetsgraden är 100 procent är det egna kapitalet lika stort som konfliktbehovet. Om konflikttålighetsgraden överstiger 100 procent är det egna kapitalet större än konfliktbehovet. Vid en analys utifrån detta och mätt i lönenivån per respektive år, vilket gör att utvecklingen är real, hade förbundet en konflikttålighetsgrad på 117 procent 1993. År 2013 hade konflikttålighetsgraden ökat till 216 procent. Även här har antalet aktiva medlemmar använts för att kunna jämföra utvecklingen över tid. Vid en analys utifrån antalet arbetande medlemmar uppgick konflikttålighetsgraden per utgången av 2012 till 255 procent.

Tabell 6: Konflikttålighetsgrad 1993–2012

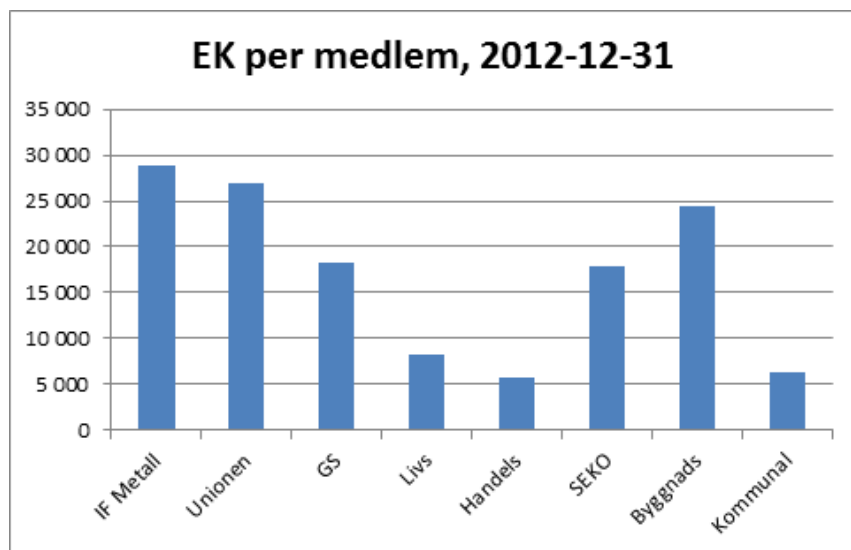
Dagordningens punkt 18 – Vår organisation

FS förslag till beslut

Vid båda dessa analyser har förbundets kapitalstyrka definierats som eget kapital. Det innebär att övervärden på finansiella tillgångar och fastigheter inte har inkluderats i beräkningarna. Om övervärdena skulle medräknas i det egna kapitalet, efter avdrag för latent skatt, skulle det egna kapitalet öka med cirka 15 procent. Om analysen avseende konflikttålighetsgrad skulle utgå från detta egna kapital skulle den uppgå till 293 procent, dvs. ett eget kapital som skulle räcka tre gånger om utifrån ett konfliktscenario med samtliga arbetande medlemmar i konflikt under tolv veckor.

För att mäta förbundets ekonomiska styrka har ekonomikommittén också analyserat förbundets egna kapital i jämförelse med andra större fackförbund (se tabell 7). Här har även övervärden i finansiella placeringar medräknats efter avdrag för latent skatt. Jämförelsen visar att IF Metall har det högsta egna kapitalet per aktiv medlem. Här skiljer det sig relativt mycket åt mellan förbunden. IF Metall, Unionen och Byggnads ligger över 20 000 kronor per aktiv medlem medan andra förbund ligger under 10 000 kronor.

Tabell 7: Eget kapital per medlem 2012-12-31

Denna utveckling beror på tre saker. För det första har förbundet inte haft en fullskalig konflikt under den analyserade perioden, för det andra har avkastningen på förbundets tillgångar varit god och för det tredje har medlemsantalet sjunkit. I absoluta tal har det egna kapitalet sedan 1993 ökat från 3,3 mdkr till 7,3 mdkr 2012. Medlemsutvecklingen under samma period har varit en minskning från 405 236 aktiva medlemmar 1993 till 266 312 aktiva medlemmar 2012.

Dagordningens punkt 18 – Vår organisation

FS förslag till beslut

3.2 Konfliktscenarier

Ekonomikommittén har analyserat olika konfliktscenarier. Analysens syfte har varit att uppskatta hur mycket en konflikt kan komma att kosta förbundet.

De konfliktverktyg som förbundet kan använda eller drabbas av är övertidsblockad, nyanställningsstopp, partiell eller total arbetsnedläggelse samt lockout.

Övertidsblockad och nyanställningsstopp är med all sannolikhet de första åtgärderna som förbundet skulle vidta om en konflikt skulle bryta ut. Kostnaden för detta är mycket låg. Nästa steg skulle vara att ta ut ett begränsat antal företag inom ett eller flera avtalsområden i konflikt. Till en början skulle inte en partiell arbetsnedläggelse vara särskilt omfattande, men kan successivt utökas med ökade kostnader som följd.

En total arbetsnedläggelse som omfattar hela förbundet är, tillsammans med lockout, det mest kostsamma alternativet. Sannolikheten att förbundet skulle ta ut alla arbetande medlemmar i konflikt bedöms vara väldigt låg. Risken är då större, även om den också måste anses vara ytterst begränsad, att arbetsgivarna skulle lockouta alla medlemmar i samband med en konflikt.

Det mest troliga är att en konflikt skulle bryta ut som en reaktion på krav på villkorsförändringar från arbetsgivarnas sida. Förutsättningarna nu är dock annorlunda jämfört med för 20 år sedan. Sårbarheten för företagen har ökat på grund av kortare ledtider samtidigt som arbetsgivarna kan använda sig av fler åtgärder för att anpassa kostnader och öka flexibiliteten, som till exempel att öka inhyrningen och öka antalet visstidsanställda.

Det är således låg risk för att en fullskalig konflikt skulle vara under en längre period. Kostnaderna är helt enkelt för höga för alla inblandade parter. Effekterna på samhällsekonomin skulle också bli så pass stora att staten på ett eller annat sätt skulle tvinga parterna att komma överens eller stoppa konflikten genom ett politiskt beslut. Storlockouten 1980, som är den senaste större konflikten som Metall och Industrifacket var inblandade i, varade till exempel inte mer än en vecka. Metalls övertidsblockad 1995 varade däremot i drygt tre veckor.

Den gamla tumregeln har varit att förbundet ska klara två på varandra följande fullskaliga konflikter. Att samtliga förbundets medlemmar skulle konflikta längre än en eller två veckor kan inträffa, men ekonomikommittén bedömer det som relativt osannolikt.

Kostnadssidan i analyserna i avsnitt 3.1 baseras enbart på vad en konflikt kan tänkas kosta. Kostnaderna för en konflikt kan dessutom bli högre än beräknat eftersom vi kan tvingas att solidariskt stödja andra förbund vid en större konflikt som omfattar flera LO-förbund. Det är också viktigt att påpeka att förbundet även efter en konflikt måste ha en god ekonomisk styrka. Det finns dessutom ett behov av att täcka in framtida påverkans-

Dagordningens punkt 18 – Vår organisation

FS förslag till beslut

faktorer som i dag är svåra att förutsäga. Politiska beslut kan till exempel snabbt förändra förutsättningarna.

Ekonomikommittén kan inte se ett realistiskt scenario där nuvarande konfliktmedel inte skulle räcka till vid en konflikt. Förbundet har aldrig stått starkare finansiellt. Det är också viktigt att det inte är någon tvekan kring att vi har kraft nog att gå i konflikt, vilket med all sannolikhet också begränsar arbetsgivarnas konfliktvilja.

Förbundets ekonomiska ställning är och bör vara så pass god att det finns stora säkerhetsmarginaler, både vad avser olika konfliktscenarier och andra risker. Det är viktigt att också komma ihåg att förbundet inte alltid har stått lika starkt som i dag ekonomiskt och att denna ställning inte på något sätt får äventyras.

Konfliktfonden bör inte bli mindre eftersom det är svårt att veta vad som händer i framtiden och signalvärdet av en stark konfliktfond ska inte underskattas. Hotet om en konflikt måste alltid finnas i en avtalsrörelse.

3.3 Ekonomiska mål för kongressperioden

Utifrån de analyser som har gjorts av förbundets kapitalstyrka, konfliktberedskap och övrig hänsyn till andra risker anser ekonomikommittén att det inte längre finns behov av att ytterligare öka förbundets kapital. Den nivå som förbundet har på det egna kapitalet bör inte heller minska utan bör värdesäkras på nuvarande nivå.

Förbundet har sedan länge haft som mål att den fackliga verksamhetens kostnader ska finansieras av medlemsavgifter. Kapitalförvaltningens resultat har inte medräknats i målsättningen.

Ekonomikommittén anser att balanskravet som har tillämpats på den fackliga verksamheten i stället ska mätas på sista raden i resultaträkningen, dvs. inklusive kapitalförvaltningens resultat, bokslutsdispositioner och skatt. Resultatet ska mätas över en längre period. Det innebär att enskilda år kan avvikelser ske från balanskravet.

Ekonomikommittén anser också att förbundets egna kapital ska värdesäkras på nuvarande nivå. Värdesäkringen av tillgångarna bör utgå från Riksbankens målsättning om en inflation över tiden på cirka 2 procent. Inflationen kommer att variera över tiden och även överstiga 2 procent under vissa perioder. Om inflationen stiger kommer dock räntan också att höjas, vilket ger en högre kapitalavkastning som kompenserar den högre inflationstakten.

Vid beräkning av det ekonomiska utrymme som frigörs vid en förflyttning av balanskravet till sista raden i resultaträkningen har ekonomikommittén valt att utgå från det bokförda värdet på förbundets tillgångar. Det är medvetet en försiktig värderingsmetod för att det ska finnas marginal i beräkningarna. Förbundets bokförda värde på placeringstillgångarna uppgår till cirka

Dagordningens punkt 18 – Vår organisation

FS förslag till beslut

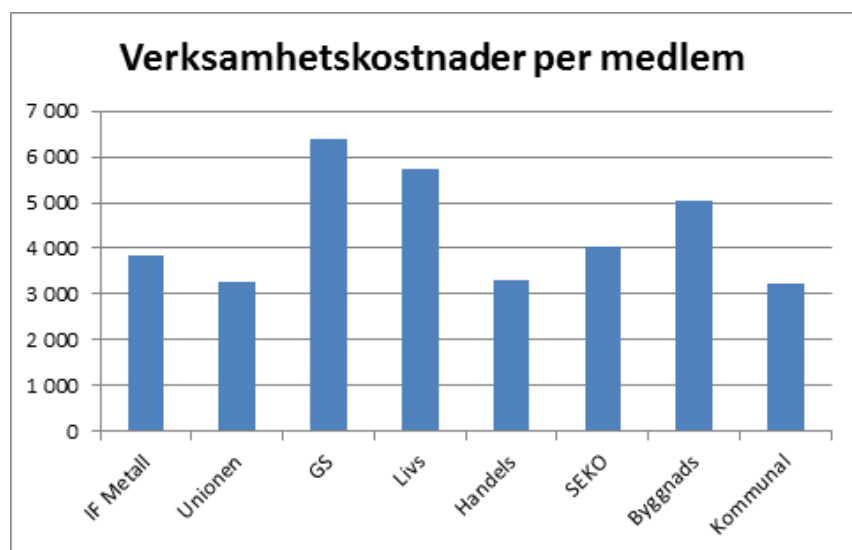
8 mdkr. Genom åren har kapitalförvaltningen genererat en avkastning på cirka 6 procent årligen. Det finns inga garantier för att avkastningen i framtiden alltid ska ligga på samma nivå. Vi har under några år också haft en låg ränta sett i ett historiskt perspektiv. En låg ränta gör det svårare att få en hög avkastning på kapitalet jämfört med en hög ränta. Ekonomikommittén har därför räknat med en långsiktig förväntad framtida avkastning på cirka 5 procent.

En avkastning på placeringstillgångarna med 5 procent skulle över tid motsvara ett beloppsmässigt resultat på cirka 400 mnkr årligen. Efter avdrag för värdesäkring med 2 procent och 22 procent i skattekostnad återstår cirka 150 mnkr. Det motsvarar ungefär två tiondels procentenheter på den centrala förbundsavgiften.

Dagens finansieringsnivå av den fackliga verksamheten påverkas inte av detta. Det är ingen minskning av de fackliga verksamhetskostnaderna utan kan ske genom att kapitalavkastningen finansierar den fackliga verksamheten med cirka 150 mnkr per år. För kapitalförvaltningen innebär det att inslaget av direktavkastande placeringar bör öka samtidigt som frekvensen av realiseringar av tillgångar också kommer att öka. Eftersom målet är att ekonomin ska vara i balans över tiden ska detta dock inte behöva innebära att tillgångar avyttras vid ogynnsamma tillfällen.

Ekonomikommittén har också analyserat nivån på finansieringen av förbundets fackliga verksamhet. Det har skett genom att jämföra hur mycket den fackliga verksamheten kostar för olika fackförbund. Analysen omfattar förbundets och andra fackförbunds hela verksamhet, dvs. både den centrala och lokala verksamheten (se tabell 8).

Tabell 8: Verksamhetskostnader per medlem och år, medeltal 2011–2012, kronor

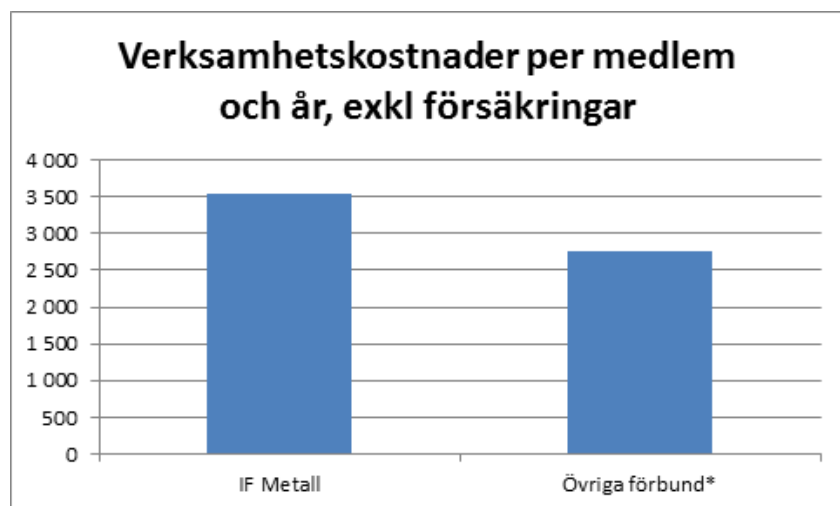
Dagordningens punkt 18 – Vår organisation

FS förslag till beslut

Om man slår ut samtliga verksamhetskostnader, exklusive kostnader för a-kassan, på alla aktiva medlemmar framgår att IF Metall jämfört med andra förbund ligger på ett genomsnitt. Vi har högre kostnader per medlem än Unionen, Kommunal och Handels. Vi ligger i nivå med Seko och har lägre verksamhetskostnader per medlem än GS, Livs och Byggnads.

I analysen ovan ingår kostnader för förbundens olika försäkringslösningar. Om man analyserar den renodlade fackliga verksamheten exklusive kostnaderna för medlemsförsäkringar har IF Metall knappt 30 procent högre verksamhetskostnader jämfört med de andra förbunden (se tabell 9). IF Metall som är ett relativt stort förbund bör ligga bland de lägre i denna typ av analys. Här är det viktigt att poängtera att detta inte säger något om kvaliteten på den fackliga verksamheten utan endast på vilken nivå den finansieras.

Tabell 9: Verksamhetskostnader per medlem och år exklusive försäkringar, medeltal 2011–2012, kronor

*) Övriga förbund utgörs av Unionen, GS, Livs, Handels, Seko, Byggnads och Kommunal.

Ekonomikommittén har också tittat på andra nyckeltal relaterat till antalet aktiva medlemmar, såsom antal anställda, antal klubbar och antal förtroendevalda. För samtliga nyckeltal är slutsatsen att förbundet snarare ligger i överkant än underkant när det gäller att tillskjuta resurser till den fackliga verksamheten.

Ekonomikommittén gör bedömningen att den finansieringsnivå som i dag finns för den fackliga verksamheten bör vara tillräcklig för att bedriva den fackliga verksamheten med hög kvalitet. Det finns inte heller någon automatik i att utökade ekonomiska resurser skulle ge en bättre facklig verksamhet.

Dagordningens punkt 18 – Vår organisation

FS förslag till beslut

Däremot anser ekonomikommittén att det är av stor vikt att det fackliga arbetet utvecklas i takt med de förändringar som sker i omvärlden. En av de främsta utmaningarna står att finna i att öka organisationsgraden. Det finns ingen snabb och enkel lösning utan det måste ske med långsiktig ökad facklig närvaro på arbetsplatser för att få en ökad kommunikation mellan förbunds företrädare och våra nuvarande medlemmar, men också med presumtiva medlemmar. Denna utvecklingsprocess kan genomföras inom ramen för nuvarande nivå på verksamhetsekonomi.

Ekonomikommittén föreslår att förbundets ekonomi över tiden ska vara i balans. Balanskravet ska avläsas på sista raden i resultaträkningen, dvs. efter finansiella poster, bokslutsdispositioner och skatt. Nuvarande nivå på förbundets egna kapital ska värdesäkras. Värdesäkringens ska över tiden beräknas utifrån en årlig inflationsnivå på 2 procent.

3.4 Ekonomiskt scenario för nästa kongressperiod

IF Metalls medlemmar arbetar till övervägande del i företag som direkt eller indirekt är beroende av globala marknader och hur efterfrågan på dessa marknader, och då särskilt i Europa, utvecklas. Den minskning som skett av antalet industriarbetare de senaste åren till följd av finanskrisen har påverkat förbundets ekonomi. Medlemsintäkterna har ökat de senaste två åren till följd av en viss återhämtning av antalet medlemmar i arbete. Medlemsintäkterna är dock inte på samma nivå som före finanskrisen. Förbundet centralt har mött detta genom kostnadsbesparingar, vilket gjort att resultatet i den fackliga verksamheten har varit i balans. Det är viktigt att förbundet bedriver en så kostnadseffektiv verksamhet som möjligt – dels är det en skyldighet mot våra medlemmar, dels ger det en större ekonomisk frihet.

Tillväxttalen, mätt i BNP, återhämtade sig 2010 och 2011 för att åter falla under 2012 och 2013. Euroländerna sammantaget hade negativ tillväxt under 2012. Prognosen för 2013 är en negativ tillväxttakt på 0,6 procent, vilket i och för sig är en positiv utveckling jämfört med 2012 men fortfarande negativ. För 2014 bedöms tillväxttakten vara positiv med cirka 1 procent. Tillväxten i USA väntas bli 1,7 procent under 2013 och 2,7 procent under 2014.

Det positiva är att euroländerna lämnat recessionen bakom sig efter en tid med fallande tillväxt. Viktigt för svenska företag är att Tysklands utveckling är bättre än genomsnittet i Europa i övrigt.

Trots allt tycks det som att krisen i Europa har bottnat. Det är dock väl tidigt att blåsa faran över. Det är för flera länder, främst i Sydeuropa, en oändligt lång väg tillbaka till balans och full sysselsättning. De största negativa effekterna av krisen har vi sannolikt bakom oss. Tillväxttalen i den svenska ekonomin ser bättre ut än för Europa som helhet. För 2013 prognosticeras en

Dagordningens punkt 18 – Vår organisation

FS förslag till beslut

tillväxt på 1,1 procent och för 2014 bedöms BNP-tillväxten uppgå till 2,5 procent. Den svenska ekonomin ser generellt starkare ut än ekonomin i omvärlden. Det råder dock en osäkerhet om hur och när en återhämtning kommer att ske.

Ekonomikommittén förutspår inte något stort fall av antalet industrijobb de närmaste åren, som det som inträffade 2008–2009. Däremot fortsätter den strukturella minskningen av industrijobben. Samtidigt har vi löneökningar under perioden som bör motverka den strukturella minskningen. Utifrån de förslag som ekonomikommittén presenterar kommer medlemsintäkterna att hamna på en lägre nivå än tidigare. Detta ska dock kompenseras med avkastning från kapitalförvaltningen, vilket gör att de ekonomiska förutsättningarna kommer att ligga på ungefär samma nivå som de senaste åren.

4. Analys av lokalavdelningarnas ekonomiska ställning

Ekonomikommittén har analyserat lokalavdelningarnas ekonomiska ställning. Syftet med analysen har varit att se hur lokalavdelningarnas ekonomiska utveckling varit sedan bildandet av förbundet och att rekommendera vilken målsättning lokalavdelningarna bör ha för sin ekonomi.

4.1 Resultatutveckling

Verksamhetens resultat

Sammantaget för perioden 2007–2012 har den lokala fackliga verksamheten gjort ett överskott på 177 mnkr. Nettoresultatet, dvs. efter finansiella poster och skatt, för motsvarande period har sammantaget givit ett överskott på 254 mnkr.

Sedan den senaste kongressen har en omstrukturering skett av lokalavdelningarna. Bakgrunden var den stora minskning av arbetande medlemmar som skedde under 2008–2009. Från och med 2013 har förbundet 37 lokalavdelningar. Sammanslagningarna skedde successivt från och med hösten 2011 till och med den 1 januari 2013.

Ser man till intäkterna för perioden 2007–2012 har utvecklingen varit snarlik som för förbundet centralt. Medlemsintäkterna sjönk kraftigt 2009–2010 för att sedan öka något. Intäkterna är dock inte på samma nivå som före 2008–2009 (se tabell 10). Analyserar man däremot kostnadssidan så ligger den kvar på ungefär samma nivå som under periodens inledande år. Räknat per aktiv medlem har lokalavdelningarnas intäkter under perioden ökat med drygt 10 procent medan verksamhetskostnaderna per medlem har ökat med ungefär 25 procent.

Ekonomikommittén gör bedömningen att verksamhetskostnaderna under 2013 och 2014 kommer att sjunka. Anledningen till detta är att kostnadsbesparingar till följd av omstruktureringen ännu inte har realiserats i form av lägre administrativa kostna-

Dagordningens punkt 18 – Vår organisation

FS förslag till beslut

der, främst avses lokal- och personalkostnader. Flera lokalavdelningar har höga administrativa kostnader i förhållande till de nyckeltal som förbundet tagit fram.

Tabell 10: Resultatutveckling lokalavdelningar 2007–2012, mnkr

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Medel
Intäkter	578	599	587	513	547	550	562
Kostnader	-498	-559	-587	-511	-513	-527	-533
Fackliga verksamhetens resultat	80	40	-1	2	34	22	30
Finans/dispositioner/skatt	15	-29	56	17	2	15	13
Resultat	95	11	55	19	36	38	42
Intäkt per medlem, kr	1 831	1 965	2 047	1 866	1 999	2 064	
Kostnad per medlem, kr	-1 577	-1 834	-2 050	-1 859	-1 873	-1 981	

De ökade verksamhetskostnaderna 2008 och 2009 är främst en följd av ökad omfattning på studieverksamheten. Studiekostnaderna uppgick 2009 till 103 mnkr, en ökning med 30 mnkr jämfört med 2008 och en ökning med 47 mnkr jämfört med 2007. Personalkostnaderna har under perioden legat på oförändrad nivå.

Det finansiella resultatet har för perioden 2007–2012 givit överskott. Inklusiva bokslutsdispositioner och skatt har det totala resultatet uppgått till 42 mnkr. Det har varit stora variationer mellan åren. Det har sin förklaring i att finanskrisen under 2008 påverkade börserna negativt. Under 2009 skedde en återhämtning.

4.2 Lokalavdelningarnas egna kapital

I och med de positiva resultaten sedan 2007 har lokalavdelningarnas totala egna kapital förstärkts. Totalt uppgick det bokförda egna kapitalet per den 31 december 2012 till 1 261 mnkr. Det genomsnittliga egna kapitalet är 34,1 mnkr. Sex avdelningar har ett eget kapital understigande 20 mnkr och tio avdelningar har ett eget kapital som överstiger 40 mnkr. I och med den minskning som skett av antalet avdelningar har respektive avdelning en starkare ekonomi än tidigare. Dels har det egna kapitalet per lokalavdelning i genomsnitt ökat sedan 2010, dels har den genomsnittliga verksamhetsekonomi per avdelning blivit större.

Dagordningens punkt 18 – Vår organisation

FS förslag till beslut

Tabell 11: Avdelningarnas balansräkning 2012-12-31, mnkr

Finansiella tillgångar	1 187
Övriga tillgångar	173
Eget kapital	1 261
Skulder	99
EK per ett års verksamhetskostnader	2,4

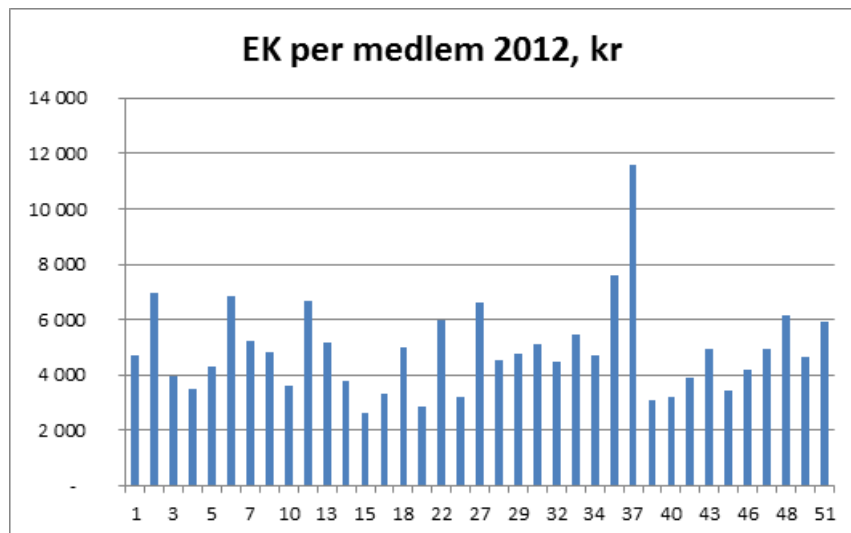
Ekonomikommittén har också analyserat utvecklingen av det egna kapitalet räknat per aktiv medlem. Sedan 2006 har lokalavdelningarnas egna kapital räknat per aktiv medlem ökat med drygt 40 procent (se tabell 12). Ökningen har berott både på att antalet medlemmar minskat under perioden och att resultaten för samtliga år varit positiva. Sammantaget har resultatet för dessa år uppgått till 321 mnkr.

Tabell 12: Eget kapital per aktiv medlem, totalt, kronor

2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
3 307	3 495	3 721	4 091	4 394	4 365	4 735

Förutsättningarna varierar dock mellan lokalavdelningarna (se tabell 13). Den avdelning som har lägst eget kapital per medlem ligger på drygt 2 600 kronor och den som har högst ligger på knappt 11 600 kronor. Om man räknar bort de avdelningar som avviker mest kan ekonomikommittén konstatera att 33 lokalavdelningar ligger mellan 3 000 och 7 000 kronor i eget kapital per medlem.

Tabell 13: Eget kapital per aktiv medlem, per avdelning, kronor

Ekonomikommittén har också analyserat det egna kapitalet i relation till de fackliga verksamhetskostnaderna (se tabell 14). Här

Dagordningens punkt 18 – Vår organisation

FS förslag till beslut

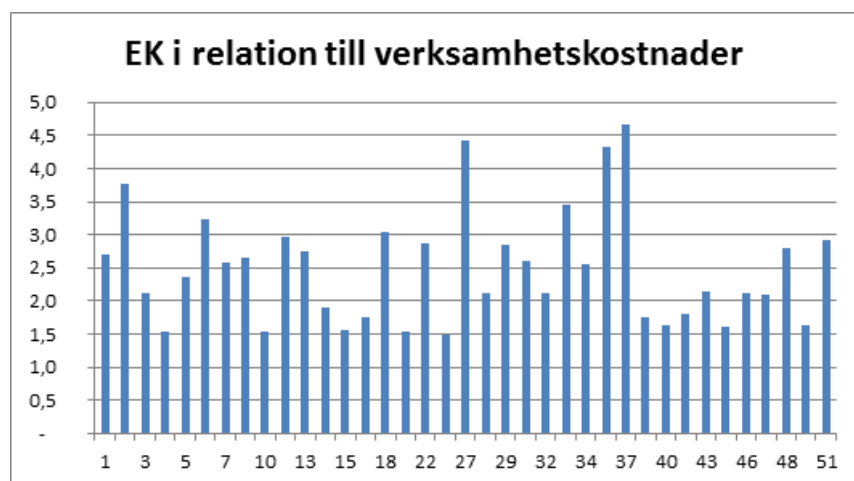
har inte 2006 medräknats eftersom det var det år som lokalavdelningarna bildades och verksamhetskostnaderna var påverkade av samgåendekostnader. Ekonomikommittén har valt att använda begreppet täckningsgrad. Täckningsgraden har för samtliga år varit högre än två år. Per 2012 var täckningsgraden 2,4 år. Det innebär att det egna kapitalet räcker till att driva verksamheten i cirka två år och fem månader.

Tabell 14: Eget kapital i relation till verksamhetskostnader, totalt (täckningsgrad)

2007	2008	2009	2010	2011	2012
2,2	2,0	2,0	2,4	2,3	2,4

Det är även här variation mellan lokalavdelningarna. Den avdelning som har den lägsta täckningsgraden ligger på ett och ett halvt år i täckningsgrad och den avdelning som ligger högst har drygt fyra år och sju månader i täckningsgrad.

Tabell 15: Eget kapital i relation till verksamhetskostnader, per avdelning

Ekonomikommittén har resonerat om det egna kapitalets utveckling och även om storleken på kapitalet i relation till verksamhetskostnaderna. Ekonomikommittén anser att det inte finns något syfte med att ytterligare öka det egna kapitalet. Förbundet centralt har ett syfte med att kapitalet ska vara tillräckligt stort för att klara av olika konfliktscenarier och även kunna hantera andra faktorer, som till exempel politiska risker. För lokalavdelningarna finns inget behov att ha ekonomisk konfliktberedskap. Däremot är även lokalavdelningarna påverkade av politiska risker och bör också i övrigt ha ekonomiska säkerhetsmarginaler. Förbundsstyrelsen har tidigare rekommenderat lokalavdelningarna att ha ett eget kapital motsvarande cirka ett års verksamhetskostnader.

Dagordningens punkt 18 – Vår organisation

FS förslag till beslut

Det egna kapitalet ska vara en buffert för variationer av storleken på intäkter och kostnader. I samband med finanskrisen minskade förbundets medlemsintäkter totalt med cirka 10 procent. Det var en mycket stor minskning som uppgick till motsvarande drygt en månads medlemsintäkter. Därefter har en återhämtning av intäkterna skett. Lokalavdelningarnas verksamhetskostnader steg under 2009 till följd av ökade studiekostnader. De ökade studiekostnaderna fördelades mellan lokalavdelningarna och förbundet centralt. Det var en stor kostnadsökning som motsvarade ungefär en månads verksamhetskostnader.

Ekonomikommittén anser att en täckningsgrad på ett års verksamhetskostnader även fortsättningsvis kan vara en rimlig målsättning. Ekonomikommittén anser att måttet snarare är i överkant än i underkant, men det kan motiveras av att det är önskvärt att ha vissa säkerhetsmarginaler.

4.3 Ekonomiska mål för kongressperioden

Ekonomikommittén anser att det inte finns skäl för lokalavdelningarna att ha ett eget kapital som överstiger ett års verksamhetskostnader. I och med att genomsnittet ligger på 2,4 års verksamhetskostnader i eget kapital och ingen avdelning har lägre än ett och ett halvt års verksamhetskostnader i eget kapital anser ekonomikommittén att det inte finns anledning att öka det egna kapitalet ytterligare.

Som en konsekvens av detta anser ekonomikommittén att målsättningen för lokalavdelningarnas löpande ekonomi bör vara en ekonomi i balans, beräknat på sista raden i resultaträkningen. Det innebär att över ett antal år bör resultatet, inklusive finansiella poster, bokslutsdispositioner och skatt, vara i balans.

I och med att det finansiella resultatet räknas in i balanskravet tillförs cirka 50 mnkr årligen till den fackliga verksamheten. Lokalavdelningarnas bokförda värde på de finansiella placeringstillgångarna per den 31 december 2012 uppgick till cirka 1,2 mdkr. Uppskattat marknadsvärde på tillgångarna är cirka 1,5 mdkr. En aktiv kapitalförvaltning bör över tiden ge en årlig avkastning på cirka 5 procent. Efter avdrag för skatt skulle det innebära cirka 60 mnkr årligen. Det är viktigt att de finansiella tillgångarna, precis som andra resurser inom förbundet, används på ett så effektivt sätt som möjligt och därigenom kan bidra till att finansiera den fackliga verksamheten. Förutsättningarna mellan lokalavdelningarna varierar. Tre fjärdedelar av förbundets lokalavdelningar har finansiella placeringstillgångar överstigande 20 mnkr, varav sex har finansiella placeringstillgångar överstigande 40 mnkr.

På totalen har lokalavdelningarna uppvisat positiva resultat de senaste åren. En orsak till överskotten är att ambitionsnivån på den fackliga verksamheten är hög vid tillfälle för budgetering/verksamhetsplanering. Senare visar det sig att de planerade

Dagordningens punkt 18 – Vår organisation

FS förslag till beslut

verksamheterna av olika skäl inte har kunnat genomföras. Ekonomikommittén har följt verksamhetskostnaderna under många år och även jämfört verksamhetens kostnader per medlem med andra förbund. Ekonomikommittén anser att det generellt inte finns behov av att öka verksamhetskostnaderna. Det betyder inte att det gäller för samtliga lokalavdelningar. Ibland finns det också behov för lokalavdelningarna att tillfälligtvis finansiera strukturellt viktiga projekt eller verksamheter. Mot bakgrund av att lokalavdelningarna blivit allt mer resursstarka anser ekonomikommittén att det finns utrymme även för den typen av insatser.

Som nämnts ovan anser ekonomikommittén att det är centralt för förbundet att vända den negativa utvecklingen av organisationsgraden. Det innebär att förbundet centralt och lokalavdelningarna måste utveckla sin verksamhet. Ekonomikommittén anser att det kan ske inom ramen för nuvarande finansieringsnivå på den fackliga verksamheten. För att vända utvecklingen handlar det mer om ändrade arbetssätt än om en ökad finansiering.

Efter att ha vägt samman flera faktorer, som att kapitalavkastningen inräknas i balanskravet, att nuvarande resultatnivå i den fackliga verksamheten ger överskott, att det finns möjlighet till kostnadsminskningar samt att förbundets lokalavdelningar är välkapitaliserade, anser ekonomikommittén att en anpassning av de lokala avgifterna till en lägre nivå bör övervägas. Ekonomikommittén är medveten om att anpassningsmöjligheterna varierar mellan lokalavdelningarna.

5. Uppbördsavtal

Sedan många år har förbundet haft avtal med arbetsgivarmotparterna om att arbetsgivaren ska göra löneavdrag för fackavgiften och betala in den till förbundet, det så kallade uppbördsavtalet. I december 2011 valde Teknikarbetsgivarna att ensidigt säga upp avtalet. Uppsägningen skulle gälla från och med den 1 januari 2015. I efterföljande avtalsrörelse gjorde Ikem (Innovations- och Kemiindustrierna i Sverige) likadant. Totalt omfattades per augusti 2013 cirka 112 000 medlemmar av Teknikavtalet och cirka 25 000 medlemmar av avtalet med Ikem.

Uppbördsavtalet är ett mycket effektivt sätt att ta in avgiften. Det kostar inte särskilt mycket eftersom någon avisering inte behöver ske till de medlemmar som finns på en arbetsplats. Det är också betalningssäkert eftersom det är företaget och inte individen som betalar in avgiften, vilket betyder att arbetet med påminnelser etc. underlättas. Det ger oss också automatiskt information om var våra medlemmar arbetar.

I och med uppsägningen av avtalet tillsatte förbundsstyrelsen en arbetsgrupp som fick i uppdrag att utreda konsekvenserna av uppsägningen. Utifrån ett organisatoriskt perspektiv var analysen att det fanns en uppenbar risk att antalet medlemmar skulle minska. Detta skulle kunna få allvarliga konsekvenser för för-

Dagordningens punkt 18 – Vår organisation

FS förslag till beslut

bundet i form av minskad styrka vid avtalsförhandlingar, minskat politiskt inflytande och även minskade medlemsintäkter. Det skulle också kosta mer att ta in avgiften och administrationen skulle öka. Med andra ord skulle ett upphörande av uppbördsavtalet få stora konsekvenser för förbundet.

Vid avtalsförhandlingarna 2013 träffades en överenskommelse med Teknikarbetsgivarna om att skjuta fram uppsägningen ett år. Liknande överenskommelse gjordes med Ikem.

Den 27 november 2013 träffade IF Metall och Teknikarbetsgivarna avtal om korttidsarbete. Avtalet löper med samma tidsperiod som riksavtalen och består av tre delar:

- Korttidsarbete med statligt stöd
- Korttidsarbete utan statligt stöd
- Bibehållet uppbördsavtal

Uppgårelsen är konstruerad så att om någon av de tre delarna sägs upp så faller samtliga delar i avtalet. Innebörden av avtalet är att den tidigare uppsägning som Teknikarbetsgivarna gjort av uppbördsavtalet inte längre gäller. I och med avtalsuppgörelsen har förbundet säkrat uppbördsavtalet. Motsvarande avtalsuppgörelse har dock inte träffats med Ikem.

Ekonomikommittén har behandlat frågan om uppbördsavtalet och anser att det är en central fråga för förbundet. Effekterna av en eventuell uppsägning kommer att påverka förbundet negativt. Ekonomikommittén anser emellertid att tack vare avtalet om korttidsarbete bör uppbördsavtalet vara säkrat under överskådlig tid för åtminstone nära 90 procent av förbundets arbetande medlemmar.

6. Medlemsavgiften

6.1 Inledning

Från och med den 1 januari 2014 har regeringen avskaffat arbetslöshetsavgiften, vilket medfört att förbundsstyrelsen fattat beslut om att ta bort det fasta kronalet i förbundets avgiftssystem. Borttagandet har fått positiva konsekvenser för förbundets medlemmar genom en avgiftssänkning på 175 kronor per månad. För vissa grupper – såsom studerandemedlemmar som tidigare inte haft någon anställning, elever som går företagsförlagd gymnasieutbildning samt medlemmar som är lediga för studier utan att ha lönerelaterad ersättning (vuxenstuderande) – innebär det relativt sett en större avgiftssänkning än för den genomsnittlige arbetande medlemmen.

Ekonomikommittén föreslår en sänkning av den centrala medlemsavgiften. Om den centrala avgiften sänks i genomsnitt motsvarande 50 kronor per månad innebär det att förbundets medlemmar från och med 2015 sammantaget kommer att få en avgiftssänkning med 225 kronor per månad. Detta är en mycket stor avgiftssänkning som på årsbasis uppgår till 2 700 kronor.

Dagordningens punkt 18 – Vår organisation

FS förslag till beslut

En annan effekt av att det fasta kronalet tagits bort är att avgiftssystemet blivit enklare. Förbundets avgiftssystem har med åren blivit allt mer komplicerat. Mycket av detta har varit hänförligt till införandet av det fasta kronalet och olika undantag kopplade till införandet.

Det har också diskuterats mycket om de som är lediga för studier utan att ha lönerelaterad ersättning (vuxenstuderande) och elever som går företagsförlagd gymnasieutbildning (för dessa gäller detta från termin fem) ska betala det fasta kronalet. Nu har dessa grupper blivit befriade från det fasta kronalet och därigenom erhållit en kraftig avgiftssänkning. Ekonomikommittén föreslår dessutom en sänkning av den lägsta avgiften, vilket innebär att avgiftssänkningen för dessa grupper blir mer än 50 procent.

6.2 Avgiftssänkning

Ekonomikommittén föreslår att den centrala procentuella förbundsavgiften som i dag är 1,2 procent ska sänkas. I och med att förbundets kapital inte behöver förstärkas ytterligare frigörs ett ekonomiskt utrymme motsvarande 0,2 procentenheter i avgiftssystemet. Det motsvarar 50 kronor per månad för en medlem som tjänar 25 000 kronor.

Det finns flera anledningar till att utrymmet ska användas till en avgiftssänkning. Den mest grundläggande är att det inte finns några skäl till att ta ut mer i avgift från våra medlemmar än vad vi behöver. Det är vår skyldighet som förening.

Avgiftens storlek har betydelse för medlemsrekryteringen. Framför allt vid nyrekrytering av medlemmar är avgiften av stor betydelse, men också för att behålla befintliga medlemmar. Antalet övergångar från förbundsmedlem till enskild medlem i a-kassan har ett direkt samband med avgiftsförändringar. När arbetslöshetsavgiften har höjts har övergångarna ökat och när den har sänkts har övergångarna minskat.

Ekonomikommittén har analyserat avgiftens storlek i jämförelse med andra fackförbund (se tabell 16). För att kunna jämföra med andra förbund där a-kassan inte ingår i det fackliga medlemskapet har jämförelsen skett exklusive den del av avgiften som går till a-kassan. IF Metalls avgift, beräknat på en medlem som tjänar 25 000 kronor, uppgår i dag till 346 kronor i månaden. Unionen, som är det fackförbund vi har flest övergångar till, har en avgift på 225 kronor. Sekos avgift är 288 kronor. Kommunal ligger i nivå med oss medan GS, Handels, Livs och Byggnads ligger högre.

Samtliga förbund som har högre avgift än IF Metall, förutom Byggnads, har både en inkomstförsäkring och en hemförsäkring i medlemskapet. Jämförelsen blir mest relevant med Unionen, där det skiljer 121 kronor i månaden, trots att det ingår en inkomstförsäkring i Unionens medlemskap. Slutsatsen är att förbundets avgift är relativt hög jämfört med andra förbund och

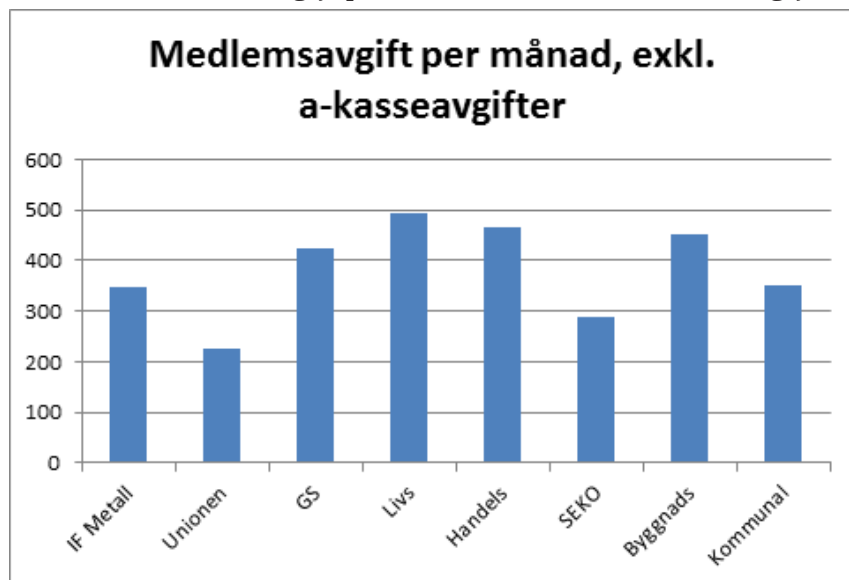

Dagordningens punkt 18 – Vår organisation

FS förslag till beslut

särskilt stor är skillnaden gentemot Unionen. Viktigt att föra fram här är att IF Metall är det förbund som har flest lokalavdelningar.

Tabell 16: Medlemsavgift per månad, exklusive a-kasseavgifter

Att avgiftens storlek är viktig för förbundets medlemmar framgår av två medlemsundersökningar som ekonomikommittén låtit göra under 2013. I den ena svarar 91 procent av de tillfrågade att de tror sig veta hur mycket de betalar i medlemsavgift. I båda undersökningarna svarar bara knappt 40 procent att de tycker att medlemskapet är prisvärt. På frågan hur nöjda medlemmarna är med sitt medlemskap i förbundet svarar 69 procent att de är ganska eller mycket nöjda.

I den ena undersökningen, där 2 601 medlemmar svarat, uppger 53 procent att de hellre vill sänka avgiften än satsa på bättre medlemsförmåner. I denna fråga skiljer det sig åt mellan förtroendevalda och icke förtroendevalda. Av de förtroendevalda vill 42 procent sänka avgiften och 53 procent satsa på bättre medlemsförmåner. Bland medlemmar som inte har förtroendeuppdrag vill 55 procent sänka avgiften och 37 procent satsa på bättre medlemsförmåner. I den andra undersökningen, med totalt 12 542 svarande, uppger 76 procent att det är ett ganska eller mycket bra förslag att använda det ekonomiska utrymmet till att sänka avgiften med cirka 50 kronor per månad. I samma undersökning svarar 67 procent att de hellre ser en sänkning av avgiften med 50 kronor än att det ekonomiska utrymmet används till att utöka den fackliga verksamheten.

Några slutsatser som ekonomikommittén gör av undersökningarna är att medlemmarna till stor utsträckning är ganska nöjda med medlemskapet men att det är dyrt. Det finns en hög medvetenhet om avgiftens storlek och man vill hellre sänka avgiften än öka innehållet i förbundets fackliga verksamhet.

Dagordningens punkt 18 – Vår organisation

FS förslag till beslut

6.3 Riskanalys

Ekonomikommittén har utifrån ett ekonomiskt scenario analyserat olika risker. Riskerna är inte direkt kopplade till en avgiftssänkning utan det är risker som finns redan i dag. Syftet med analysen har varit att bedöma om förbundet har svårare att hantera dessa risker vid en avgiftssänkning. Det är här viktigt att påminna om att avgiftssänkningen inte innebär någon minskad nivå på finansieringen av den fackliga verksamheten. De minskade medlemsintäkterna ersätts av avkastning på kapitalet.

Förbundet har under en längre tid genomgått en minskning i medlemsantal. Till övervägande del beror minskningen på att det strukturellt skett en minskning av industrijobben i Sverige. Minskningen i medlemsantalet beror också på en sjunkande organisationsgrad. Ekonomikommittén ser allvarligt på utvecklingen och anser att förbundets målsättning måste vara att vända utvecklingen så att organisationsgraden ökar. Ekonomikommittén har ovan beskrivit att det inte finns någon snabb och enkel lösning utan det måste ske med långsiktig ökad facklig närvaro på arbetsplatser för att få en ökad kommunikation mellan förbunds företrädare och våra nuvarande medlemmar, och även med presumtiva medlemmar.

Detta organisationsstärkande arbete står inte i konflikt med en avgiftssänkning eftersom nivån på finansieringen av den fackliga verksamheten behålls. Det finns också möjlighet även fortsättningsvis att finansiera för förbundet strukturellt viktiga insatser om det bedöms nödvändigt. Det är heller inte osannolikt att en avgiftssänkning ger positiva effekter på organisationsgraden. En lägre avgift bör i varje fall inte försvåra arbetet med att nyrekrytera medlemmar till förbundet.

Det finns politiska risker som kan få stor påverkan på förbundets ekonomi. Det som mest sannolikt kan komma att inträffa är en höjning av ersättningsnivån i arbetslöshetsförsäkringen. Det är främst något positivt i och med att försäkringen i sådant fall förbättras och a-kassan därmed också kan vara ett ännu starkare rekryteringsargument än det är i dag. Vi vet genom medlemsundersökningar att våra medlemmar har medlemskapet i a-kassan som ett av de viktigaste argumenten till att vara med i IF Metall.

En höjning av ersättningsnivån skulle dock också innebära att kostnaden för a-kassan och därmed även medlemsavgiften till a-kassan höjs. Efter att arbetslöshetsavgiften tagits bort finansierar a-kassorna cirka 10 procent av de utbetalda försäkringersättningarna. Höjningen av taket till de nivåer förbundet anser rimliga och de nivåer som det socialdemokratiska partiet har indikerat skulle innebära en merkostnad för förbundet på cirka 50 mnkr per år. Det är dock osäkert om takhöjningen kommer att genomföras under 2015. Om den genomförs kommer höjningen förmodligen att ske successivt med en upptrappning under den kommande fyraårsperioden.

Dagordningens punkt 18 – Vår organisation

FS förslag till beslut

Andra negativa politiska risker är ändrade skatteregler för konfliktersättning och ändring av förtroendemannalagen. Att dessa risker ska inträffa bedömer ekonomikommittén som osannolikt. Något som skulle vara positivt för förbundets medlemsutveckling är om skattereduktion för fackföreningsavgiften återigen införs.

Avgörande för förbundets finansieringsförmåga är organisationsgradens utveckling. Förbundet har de senaste åren haft en negativ utveckling av organisationsgraden. Vi vet att den är högre på arbetsplatser där vi har klubb och med fallande organisationsgrad är det risk att ytterligare ett antal klubbar försvinner. Det är svårt att exakt uppskatta de ekonomiska konsekvenserna och ekonomikommittén har därför räknat på olika scenarier. En medlemsminskning på 10 procent motsvarar en nettoeffekt på förbundets ekonomi med motsvarande en tiondels procent på medlemsavgiften. En medlemsminskning på 20 procent motsvarar en nettoeffekt på förbundets ekonomi med motsvarande två tiondels procent. Här är det viktigt att påminna om att det förmodligen är lättare att rekrytera nya medlemmar med en lägre medlemsavgift.

I detta sammanhang är det viktigt att påminna om att avkastningsberäkningarna är gjorda med försiktighet. Dels är 5 procent i förväntad avkastning relativt lågt i ett historiskt perspektiv. Dels är underlaget lågt värderat. En marknadsvärdering skulle öka underlaget med cirka 25 procent. En ökning av avkastningen från 5 till 6 procent motsvarar ungefär en tiondels procent på medlemsavgiften. En avkastning med 5 procent på ett marknadsvärdeberäknat underlag motsvarar en tiondels procent på medlemsavgiften.

Förbundet har alltid varit och kommer alltid att vara utsatt för risker, oavsett politiskt styre, motparternas agerande eller samhällsutvecklingen i övrigt. Det är viktigt att komma ihåg att förbundsstyrelsen, precis som det alltid har varit, har möjlighet och skyldighet att göra förändringar i organisationen om det bedöms nödvändigt. Efter att ha gjort en riskbedömning anser ekonomikommittén att förbundet långsiktigt kan hantera de olika scenarier som finns även efter en sänkning av medlemsavgiften.

6.4 Avgiftssystem

Förbundet har sedan tillkomsten 2006 haft ett procentavgiftssystem. Både Metall och Industrifacket hade procentavgiftssystem – det är således väl inarbetat i förbundet.

Ekonomikommittén har undersökt vad våra medlemmar tycker om procentavgiftssystemet. Cirka 50 procent tycker att det är en bra modell medan cirka 30 procent tycker att det är en dålig modell. Ekonomikommittén anser att det är ett rättvist system att ta in avgiften på; våra medlemmar betalar efter bärkraft. Tjänar man mindre har man en lägre avgift och tvärtom.

Dagordningens punkt 18 – Vår organisation

FS förslag till beslut

Förbundets medlemmar med inkomst av arbete betalar en procentavgift. Procentavgiften har i sin tur flera delar; en förbundsavgift och en avdelningsavgift samt på vissa arbetsplatser dessutom en klubbavgift. Förbundsavgiften är 1,2 procent och avdelningsavgiften i genomsnitt 0,55 procent.

Procentavgiftssystemet har 2014 en lägsta avgift på 240 kronor per månad och en högsta avgift på 600 kronor per månad. Den högsta och lägsta avgiften kan variera mellan olika avdelningar beroende på om avdelningen har tecknat en kompletterande medlemsförsäkring. Avgiften kan dessutom variera mellan olika arbetsplatser beroende på om det förekommer klubbavgifter.

Det stora flertalet av förbundets medlemmar med inkomst av arbete omfattas av avtal som förbundet träffat med våra arbetsgivarmotparter om att arbetsgivaren ska göra löneavdrag och leverera avgiften till förbundet. En minoritet arbetar dock på arbetsplatser som inte berörs av något uppördsavtal. Dessa medlemmar aviseras individuellt.

Det har vid många tillfällen förts diskussioner om vilka inkomster som ska ingå i underlaget för procentavgiften. Inte minst har framförts att övertids- och ob-ersättning bör undantas från avgiftsunderlaget. Ekonomikommittén konstaterar att även övertids- och ob-ersättning m.m. är resultat av kollektivavtal som förhandlats fram av förbundet.

Om underlaget för procentavgiften endast ska utgöras av någon form av grundlön skulle en sådan minskning av avgiftsunderlaget leda till ett stort intäktsbortfall för förbundet. En avgränsning av avgiftsunderlaget skulle i praktiken dessutom riskera att försvåra avgiftsuppbörden.

Ekonomikommittén föreslår att nuvarande avgiftssystem behålls och att underlaget för procentavgiftssystemet även fortsättningsvis ska utgöras av hela bruttolönen.

6.5 Medlemsavgiftens nivå

Förbundsavgiftens nivå

Ekonomikommittén har konstaterat att det finns utrymme för en sänkning av den procentuella centrala avgiften med 0,2 procentenheter. Det motsvarar i genomsnitt cirka 50 kronor per månad.

Ekonomikommittén har diskuterat hur den lägsta och högsta avgiften i förbundets avgiftssystem ska påverkas av sänkningen och har då utgått från två principer. Den ena är att det är viktigt att värna om procentavgiftssystemet i den meningen att det är önskvärt att en stor del av förbundets medlemmar betalar avgift efter bärkraft. Det innebär att spannet mellan den lägsta och högsta avgiften bör vara stort. Den andra principen är att det är viktigt att de medlemmar som är arbetslösa, sjuka, studerar eller av andra orsaker betalar den lägsta avgiften också får en i kronor räknat lika stor avgiftssänkning som den genomsnittlige medlemmen. I dag uppgår den lägsta avgiften till 240 kronor per

Dagordningens punkt 18 – Vår organisation

FS förslag till beslut

månad. Bedömningen är att den för 2015 skulle uppgå till cirka 250 kronor. Ekonomikommittén anser därför att den lägsta avgiften från och med 2015 bör sänkas till 200 kronor per månad.

Förbundets tak, den så kallade högsta avgiften, är en uppräknings av den lägsta avgiften med 2,5 gånger. Beräkningarna om det utrymme som finns för sänkning av avgiften baseras på att förbundets medlemmar i genomsnitt ska erhålla en sänkning med 50 kronor. För att kalkylen ska gå ihop blir konsekvensen att nuvarande omräkningsfaktor måste ändras. Vid bibehållen omräkningsfaktor skulle medlemsintäkterna minska alltför mycket. Ekonomikommittén gör bedömningen att omräkningsfaktorn bör ändras till 2,75. Det innebär att den högsta avgiften för 2015 skulle komma att uppgå till 550 kronor; en sänkning beräknad utifrån 2015 års högsta avgift på motsvarande cirka 75 kronor per månad. Det innebär också att den reala inkomstnivån när man betalar högsta avgift kommer att ligga på ungefär samma nivå som i dag.

Ekonomikommittén föreslår mot denna bakgrund att den centrala avgiften sänks med 0,2 procentenheter till 1,0 procent och att den lägsta avgiften i förbundets avgiftssystem fastställs till 200 kronor per medlem och månad från och med 1 januari 2015.

I övrigt framhåller ekonomikommittén vikten av att förbundsstyrelsen har ett betydande stadgemässigt utrymme att förändra avgiftssystemet om politiska beslut omöjliggör eller kraftigt försvårar ett upprätthållande av gällande avgiftssystem.

7. Medlemsavgifter för medlemmar med särskilt reglerade avgiftsnivåer

7.1 Avgift för medlem med lönerelaterad ersättning

Ett stort antal medlemmar har någon form av lönerelaterad ersättning. Det är medlemmar som får ersättning från arbetslöshetsförsäkringen eller Försäkringskassan. I denna grupp ingår även medlemmar som är vuxenstuderande och får lönerelaterad ersättning.

Dessa medlemmar betalar lägsta avgift, dvs. 240 kronor per månad under 2014. Ekonomikommittén anser att principen med likabehandling av olika medlemsgrupper med lönerelaterad ersättning bör behållas. Alternativet att ha en procentuell avgift även på dessa inkomster skulle i och för sig inte leda till någon större höjning av avgiften eftersom ersättningsnivåerna i arbetslöshetsförsäkringen är så pass låga. Det skulle ändå bli en höjning. Dessutom underlättar likabehandlingen administrationen av avgiften. Dessa grupper får också en avgiftssänkning med 50 kronor per månad från och med 2015.

Ekonomikommittén föreslår att medlemmar med lönerelaterad ersättning även fortsättningsvis ska betala lägsta avgift.

Dagordningens punkt 18 – Vår organisation

FS förslag till beslut

7.2 Avgift för medlem som är ledig för studier utan lönerelaterad ersättning

Medlemsgrupp med egen avgiftsklass

Från och med 2008 har dessa medlemmar betalat lägsta avgift och fast krontal. Det fasta krontalet togs bort i januari 2014 och denna grupp får också en avgiftssänkning med 50 kronor per månad från och med 2015. Det innebär en total avgiftssänkning med 225 kronor per månad.

Ekonomikommittén föreslår att de nu gällande reglerna för denna medlemsgrupp behålls.

7.3 Studerandemedlem

Med studerandemedlemmar avses medlemmar som tidigare inte haft någon anställning och som genomgår utbildning som förväntas leda till anställning inom förbundets område. Till övervägande del avses ungdomar som går på en gymnasieutbildning med inriktning mot förbundets verksamhetsområden. Det omfattar också ungdomar under 20 år som går i annan gymnasieutbildning men som feriearbetar inom IF Metalls verksamhetsområden.

En studerandemedlem är helt avgiftsbefriad. Anledningen till avgiftsbefrielsen är vikten av en så tidig rekrytering som möjligt av nya medlemmar.

Ekonomikommittén föreslår att de nu gällande reglerna för denna medlemsgrupp behålls.

7.4 Elever i företagsförlagd gymnasieutbildning

Elever som går på företagsförlagd gymnasieutbildning är avgiftsbefriade under utbildningens fyra första terminer. Från och med termin fem ska dessa medlemmar även vara medlemmar i a-kassan. Medlem betalar då avgift enligt procentavgiftssystemet.

Ekonomikommittén föreslår att de nu gällande reglerna för denna medlemsgrupp behålls.

7.5 Medlem som arbetar efter 65 års ålder

Medlem som arbetar efter 65 års ålder betalar i dag lägsta avgift i förbundets avgiftssystem. Gruppen omfattade i oktober 2013 cirka 400 medlemmar.

Ekonomikommittén föreslår att de nu gällande reglerna för denna medlemsgrupp behålls.

8. Stadgereglerad förändring av lägsta och högsta avgift och pensionärsavgift

8.1 Lägsta avgift

Enligt stadgarna ska förbundsstyrelsen för ett år i taget fastställa en lägsta avgift i procentavgiftssystemet för medlemmar med lönerelaterad ersättning m.fl. Den högsta avgiften i pro-

Dagordningens punkt 18 – Vår organisation

FS förslag till beslut

centavgiftssystemet ska enligt stadgarna automatiskt förändras med ett krontal som är 2,5 gånger större än förändringen av den lägsta avgiftens krontal.

I och med de föreslagna ändringarna av den lägsta avgiften bör också omräkningsfaktorn justeras. Ekonomikommittén föreslår att omräkningsfaktorn ändras till 2,75. Det innebär att den reala inkomstgränsen för när man betalar den högsta avgiften är på ungefär samma nivå som i dag. Det innebär också att den högsta avgiften reallt sänks med cirka 75 kronor per månad.

Den lägsta avgiften ska höjas i samma takt som löneutvecklingen bland förbundets aktiva medlemmar. Hur denna följsamhet mot löneutvecklingen ska åstadkommas är en fråga för förbundsstyrelsen att avgöra.

Ekonomikommittén föreslår att omräkningsfaktorn av den högsta avgiften ändras till 2,75 gånger den lägsta avgiften.

8.2 Pensionärsavgift

Enligt stadgarna ska förbundsstyrelsen för ett år i taget fastställa en pensionärsavgift. Nuvarande tillämpning är att pensionärsavgiften ska höjas i proportion till höjningarna av det basbelopp som tillämpas vid beräkning av nivåerna i det allmänna pensionssystemet.

För 2014 är pensionärsavgiften 288 kronor per år. Ekonomikommittén anser att pensionärsavgiften principiellt också bör sänkas i relation med den genomsnittliga förändringen av procentavgiften.

Ekonomikommittén föreslår att pensionärsavgiften, utifrån 2014 års nivå, sänks med motsvarande den procentuella sänkning som sker av procentavgiften den 1 januari 2015.

9. Konfliktersättning

Nuvarande konfliktersättning är 80 procent av lönen efter avdrag för schablonberäknad skatt. Skälet till nivåbestämningen har tidigare varit att ersättningen ska ligga i nivå med ersättningen från arbetslöshetsförsäkringen. Ersättningen från arbetslöshetsförsäkringen har sänkts av den borgerliga regeringen. Ekonomikommittén anser dock inte att förbundet ska sänka nivån på konfliktersättningen. Skälet till skatteavdraget är att konfliktersättningen är skattebefriad.

Enligt förbundets stadgar ska konfliktersättningens nivå fastställas av kongressen för en kongressperiod i taget. Ekonomikommittén har därför behandlat även denna fråga.

Det har, enligt ekonomikommitténs uppfattning, inte tillkommit några omständigheter som talar för en förändring av nuvarande nivå på konfliktersättningen.

Ekonomikommittén föreslår att konfliktersättningen under kommande kongressperiod är 80 procent av lönen efter avdrag för schablonberäknad skatt.

Dagordningens punkt 18 – Vår organisation

FS förslag till beslut

Förslag till beslut

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att godkänna ekonomikommitténs rapport

att förbundsavgiften under 2015, 2016 och 2017 fastställs till 1,0 procent av avgiftsunderlaget

att konfliktersättningen fastställs till 80 procent av lönen efter schablonberäknad skatt under 2015, 2016 och 2017.